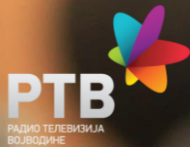

Klaster
Kreativnih
Industrija
Vojvodine

РЕЧНИК АКТУЕЛНИХ ТЕРМИНА У МЕДИЈСКОЈ ИНДУСТРИЈИ

2019

НА ПОЧЕТКУ

У последњих неколико година индустрија АВ садржаја у свету је изузетно динамична како због технолошких новина које условљавају промене у производњи и дистрибуцији, тако и због промене постојећих пословних модела (на пример, линеарно емитовање vs. VOD) и успостављања нових.

Једна од последица промена је и појава нових термина, скраћеница, сливеница и жаргона. Трагали смо за њима највише у стручним часописима, а онда проверавали њихово значење тамо где знамо да је то урађено на прави начин (на пример [Студио Биндер](#)). Осим нових, у овом невеликом избору нашли су се и неки старији термини – сматрали смо да није згорег поново се позабавити њима, будући да смо се уверили да се различито интерпретирају. Избор обухвата појмове из неколико области – од чисто техничких термина, па до оних који се користе у монетизацији садржаја – сви они су, међутим, део онога што називамо медијском индустријом.

Намера нам је била да, у одсуству домаће стручне литературе, медијским професионалцима дамо алат за лакше разумевање стране стручне литературе и комуникацију са колегама у иностранству, исто тако љубитељима АВ уметности укажемо на новине у филму, телевизији, видеу итд.

Овај речник никако не треба користити као речник енглеског језика општег типа, он је само за разумевање појмова из медијске индустрије; то је, да тако кажемо, један еснафски речник. Па како за еснаф на енглеском говорном подручју „run“ значи емитовање, а „truck“ покрет камере, ни ми се нисмо бавили трчањем, камионом нити општим значењем неких других речи. Неке термине нисмо преводили пошто су из енглеског ушли и одомаћили се у српском језику (слот, пич итд.), за неке нисмо одолели, него измислили реч (па је написали курзивом: *јавис*, *бућкуруинарство* итд.), негде смо позајмили речи које су смислили други (*образабава* се појавила у преводу романа „Хеликонија“ из осамдесетих, преводиоци Зоран Јакшић и Бранислав Бркић).

Овај речник омогућава и да се чује како се реч изговара на енглеском језику или колоквијалном говору. Довољно је кликнути на термин на енглеском који води до аудио-видео снимка на Јутјуб каналу [Лексикон нових термина у индустрији АВ садржаја](#).

Рад на овом речнику не сматрамо завршеним. Радићемо на сакупљању и обради нових термина и додавати их овом документу.

САДРЖАЈ

НА ПОЧЕТКУ	2
САДРЖАЈ	4
РЕЧНИК ТЕРМИНА	5
A	6
B	8
C	11
D	16
E	21
F	23
G	27
H	29
I	31
K	33
L	35
M	38
N	41
O	43
P	45
Q	49
R	51
S	53
T	59
U	62
V	64
W	67
*	69
ЗА КРАЈ	71

РЕЧНИК ТЕРМИНА

A

ABOVE THE LINE & BELOW THE LINE – ИЗНАД ЦРТЕ & ИСПОД ЦРТЕ

Термини који се користе у прављењу калкулације за продукцију; „изнад црте“ су продуценти, сценаристи, редитељи и глумци, „испод црте“ остали чланови екипе. Уобичајено је да се „изнад црте“ плаћа фиксни хонорар док се „испод црте“ плаћа по дану ангажовања.

ACTING (EDITOR, PRODUCER...) – ВД (УРЕДНИК, ПРОДУЦЕНТ...)

Привремена замена, вршилац дужности.

"A-HA!" MOMENT – ТРЕНУТАК ЕУРЕКЕ

Тренутак када изненада на памет падне идеја или решење проблема.

ALTERNATE ENDING – РЕЗЕРВНИ КРАЈ

Верзија краја филма или ТВ серије која је снимљена, али није искоришћена у финалној верзији садржаја. Обично се објављује накнадно за фанове.

ANCILLARY RIGHTS – ТУРИСТИЧКА ПРАВА

Врста права која омогућава експлоатацију садржаја у авионима, хотелима, бродовима, возовима и другим превозним средствима (аутобусима, трамвајима, таксију итд.)

APERTURE – ОТВОР БЛЕНДЕ

Величина отварања у самој бленди како би више светла доспело до сензора слике.

AVOD (Advertising VOD)

Видети одредницу **VOD (VIDEO ON DEMAND)**.

B

BELLY OF THE WHALE – У УТРОБИ КИТА

У филмском жаргону, прва реална опасност са којом се суочава јунак филма или серије.

BIBLE – „БИБЛИЈА“

Термин се појављује у више значења – некад је то концепт за филм или играну серију који садржи сценарио или синопсис једне или више епизода, ликове, радњу и друге елементе будућег дела, некад само део концепта који се односи на синопсис или сажетак прича за наредних осам до дванаест епизода у 200–300 речи, некад потпун опис формата (видети одредницу **PRODUCTION BIBLE**).

BILLING (FILM & TV) – ПОЗИЦИЈА НА ШПИЦИ

BIOPIC – ФИЛМОВАНА БИОГРАФИЈА

BIT PART – НАЈМАЊА УЛОГА

Улога са мање од пет реплика, зове се и *under five*.

BIT RATE – БРЗИНА ПРОТОКА

Број бита у једној секунди. Најважнији податак код трансфера података са једног на други уређај, писања/читања на дискове и друге меморије, приликом стримовања и емитовања. Основна јединица је *bit/s* али се често користи нестандардна *bps (bits per second)*. Негде се може срести и *byte per second (B/s)* што је једнако *8 bit/s*. Већа брзина протока не мора значити и бољи квалитет аудио или видеа. Већа брзина обезбеђује бољи квалитет једино ако су сви остали видео и/или аудио

параметри идентични (фреквенција одабирања, структура одабирања, број бита по одбирку, колор простор итд.), што постаје битно код компресије аудио и видео садржаја.

BLOOPERS & GAGREEL & OUT TAKES – ГАФОВИ & ГРЕШКЕ & НЕУСПЕШНИ ДУБЛОВИ

Кратки видео записи у којима се виде грешке глумаца или филмске екипе, постоји манир да се користе као подлога за одјавну шпицу.

BOX OFFICE – ПРИХОД ОД БИОСКОПА

Сума који филм оствари од продаје биоскопских права у целом свету.

BREAKING DOWN SCRIPT – РАЗРАДА

Анализа сценарија која треба да резултира конкретним акционим планом за реализацију садржаја.

BROMANCE COMEDY – БРОМАНСА

Поджанр комедије који користи форму типичне романтичне комедије, али су главни актери мушкарци и њихова блиска пријатељства.

BUDDY COMEDY – КОМЕДИЈА О ДРУГАРИМА

Поджанр комедије о авантурама два другара, углавном потпуно различитих или чак сасвим супротних карактера.

CAMEO – КАМЕО УЛОГА

Епизодна и врло кратка улога у којој се појављује позната личност.

CASTING BREAKDOWN – РАЗРАДА КАСТИНГА

Документ који изгледа као биографија лика из сценарија, а заправо садржи списак карактеристика које треба да има глумац који се тражи за ту улогу (године, изглед, националност, посебне вештине итд.).

CATCH-UP PAY TV – ПЛАЋЕНО НАКНАДНО ГЛЕДАЊЕ

Услуга која омогућава гледаоцу да накнадно преузме садржај са сервера линеарног емитера („премота уназад“) и погледа га или сними. Ова се услуга плаћа.

CCSL (COMBINED CONTINUITY, DIALOGUE AND SPOTTING LIST)

Документ који се прави по завршеној монтажи и садржи детаљан опис сцене, снимка, глуме и дијалога са тајм кодом. Иако је креиран како би могао да послужи као доказ на суду у случају могућег спора, врло је користан у дистрибуцији, у прављењу титлова или нахсинхронизацији.

CGI (COMPUTER GENERATED IMAGE) – КОМПЈУТЕРСКИ ГЕНЕРИСАНА СЛИКА

CHARACTER DRIVEN – БАЗИРАНО НА ЛИКУ

Тип дела који се базира и развија на реакцији лика на конфликтну ситуацију, изазовима са којима се при томе сусреће и дилемама које мора да разреши.

CHIP CHART – КОЛОР ПАЛЕТА

Палета боја која се користи за калибрацију камере.

CHURNALISM – БУЋКУРИНАРСТВО

Термин који означава медијски садржај који није креиран у редакцији него се објављује преписивањем агенцијских вести или саопштења за штампу.

CLIFF HANGER – КРАМАЦ

Крај епизоде у ТВ серији прављен тако да гледаоца остави у неизвесности како би био додатно мотивисан да погледа следећи наставак.

CLOSE CAPTIONS – ТИТЛОВИ ПО ИЗБОРУ

Опција која омогућава да се садржај гледа са титловима.

COLD OPEN – ФОРШПИЦА

Секвенца пре шпице.

COLOR SPACE – ПРОСТОР БОЈА

Распон боја (нијанси) које се могу остварити помоћу примарних боја. То су боје које камера види, дисплеј може да прикаже или штампач одштампа. Типично простор боја (познат и као систем или модел боја) је за видео и филм омеђен са три примарне боје (РГБ) док се код штампе чешће користи четворобојна штампа (ЦМЈК).

COMEDY HORROR – УЖАСЕДИЈА

Поджанр хорор филмова који комбинује елементе комедије и хорора уз обилато коришћење црног хумора.

COMING OF AGE – ОДРАСТАЊЕ

Поджанр тинејџерских филмова, где је главна тема сазревање протагонисте и где протагониста до краја филма буде зрелији.

COMMISSION EDITOR – УРЕДНИК КОЈИ КУПУЈЕ

Уредник задужен за набавку садржаја, било да руководи производњом унутар своје компаније, било да садржај наручује од других или одлучује о понудама независних продукција и дистрибутера.

COMMISSION FEE – ПРОВИЗИЈА

Део прихода који продуцент задржава као надокнаду за свој рад и трошкове дистрибуције. У дистрибуцијским уговорима трошкови могу да се појаве и као посебна ставка.

COMMISSIONED PRODUCTION – ПРОДУКЦИЈА ПО НАРУДЖБИНИ

Углавном промотивни и наменски филмови или видео спотови, ређе други жанрови.

COMPILATION MOVIE – СЛЕПЉЕНИ ФИЛМ

Више епизода телевизијске серије монтираних заједно у дужини играног филма.

CONTENT TRAVELABILITY – ГЛОБАЛНА ПРИМЕЊИВОСТ
САДРЖАЈА

Глобална популарност садржаја у односу на домаће тржиште, најчешће изражена у процентима, може се мерити и за сваку земљу посебно.

СТА (CALL TO ACTION) – ПОЗИВ НА АКЦИЈУ

Маркетиншка техника која подразумева директно обраћање кориснику и подстицај да одмах реагује (погледа, купи, претплати се итд.)

D

DAILY CALL SHEET – ДНЕВНИ ИНФОРМАТОР

Документ у продукцији који садржи информације о распореду и локацијама снимања за одређени дан, али и велики број других корисних информација као што су бројеви мобилних телефона чланова екипе, подаци о транспорту, временска прогноза, адреса најближе болнице, ресторана итд.

DAWSON CASTING – ДОСОНОВ ИЗБОР ГЛУМАЦА

Ситуација када су глумци у стварном животу старији од ликова које тумаче.

DAYPART – ДЕО ДАНА У ЕМИТОВАЊУ

У емитовању програма дан се дели у неколико делова (ударни, јутарњи итд.)

DCI (DIGITAL CINEMA INITIATIVES) – ИНИЦИЈАТИВА ЗА ДИГИТАЛНИ БИОСКОП

Заједничка организација највећих холивудских филмских студија Metro–Goldwyn–Mayer, Paramount Pictures, Sony Pictures Entertainment, 20th Century Fox, Universal Studios, The Walt Disney Company i Warner Bros формирана 2002. са намером да усагласи техничку спецификацију за дигитални биоскоп и омогући компатибилност и интероперабилност са дистрибутерима и приказивачима.

DEUTERAGONIST – ДРУГИ ГЛАВНИ ЛИК

DEVELOPMENT DEAL – СПОРАЗУМ О РАЗВОЈУ

Споразум о развоју представља нагодбу између инвеститора и продукцијске куће или појединца у коме инвеститор плаћа да се пројекат/идеја (или сценарио, филм, серија) развије до одређене фазе или сасвим спреми за реализацију.

DIRECTOR'S CUT – РЕДИТЕЉСКА ВЕРЗИЈА

Верзија садржаја чија дужина није подређена дужини телевизијског слота или било ког другог ограничавајућег фактора (пропозиције фестивала) него садржај траје онолико колико редитељ осећа да треба да траје.

DIRECTOR'S STATEMENT – РЕДИТЕЉСКА ЕКСПЛИКАЦИЈА

Документ који садржи редитељско виђење сценарија, опис теме и њен значај, наративни значај, планиран визуелни стил и концепцију употребе звука.

DISTRIBUTOR'S HOLDBACKS – ДЕПОЗИТ КОД

ДИСТРИБУТЕРА

Новац од продаје садржаја који дистрибутер не исплаћује власнику права, него га задржава као депозит за евентуална потраживања од трећих лица.

DISTRIBUTORS COST – ТРОШКОВИ ДИСТРИБУТЕРА

Трошкови које дистрибутер има током продаје садржаја (преводи, таксе, промоција, итд.) који се одбијају од бруто прихода пре него што се нето приход подели између власника садржаја и дистрибутера. Неки дистрибутери прихватају да преузму све трошкове на себе, али под условом да имају већу провизију.

DOCUSOAP – ДОКУСАПУНИЦА

Поджанр документарних филмова у маниру ријалитија.

DOF (DEPTH OF FIELD) – ДОФ

Опсег простора испред објектива камере унутар кога су снимљени објекти оштри.

DOLLY – ХОРИЗОНТАЛНИ ФАР

Камера се креће „дуж рампе“.

DOLLY ZOOM – КАМЕРА НА ФАР КОЛИЦИМА

Камера и објекат снимања (најчешће протагониста) налазе се на фар колицима; покрет колица мења однос пропорција сниманог објекта и позадине. Најчешће се користи ради „измештања из реалности“ или остваривања ефекта (комичног, застрашујућег, итд.)

DRAMEDY – ДРАМЕДИЈА

Драмедија је телевизијски и филмски жанр који је настао стапањем драме и комедије, подврста трагикомедије.

DSLR DIGITAL SINGLE-LENS REFLEX (CAMERA) –

ДИГИТАЛНИ ФОТОАПАРАТ

Дигитална верзија фотоапарата са једним објективом (*једноока камера*), где фотограф док кадрира и уоштрава гледа преко огледала и призме, који инвертују слику коју сочива објектива претходно обрну.

DUBBING – НАХСИНХРОНИЗАЦИЈА, ДАБИНГ

Постоје два типа нахсинхронизације: *lip-sync*, где се води рачуна о томе да место слогова у преводу буде идентично месту слогова у оригиналу како би изгледало да глумци на слици говоре језиком на који је дело преведено и *voice-over* где се превод изговара на месту на коме се говори у оригиналу без намере да се постигне речени утисак.

Постоји и такозвани *пољски дабинг* где један глумац чита превод свих дијалога у делу.

DUTCH ANGLE – КОСИ УГАО

Кадар у коме је видљив нагиб икс осе (*није у либели*).

E

ECO–THRILLER – ЕКОТРИЛЕР

Поджанр трилера где протагониста мора да заштити околину и да спречи неку катастрофу, елементарну непогоду или стане на пут претњи коју су створили човек или природа. Штета може бити локална али је драматичније када се ради о претњи националних или светских размера.

EDITOR’S CUT – МОНТАЖЕРСКА ДУЖИНА

Верзија садржаја чија дужина није подређена дужини телевизијског слота или било ког другог ограничавајућег фактора (пропозиције фестивала) него садржај траје онолико колико монтажер осећа да треба да траје.

EDUTAINMENT – ОБРАЗАБАВА

Жанр који комбинује образовање и забаву, забавним садржајем привлачи публику да би је образовала. Жанр који има тенденцију да забавља гледаоца док га информише је *infotainment*.

ELEVATOR PITCH – „ЛИФТ“ ПИЧ

Изузетно кратка презентација идеје или концепта која траје од тридесет секунди до два минута (онолико колико траје вожња лифтом).

ЕРК – ЕЛЕКТРОНСКИ ПРЕС ПАКЕТ

Промотивни материјал у електронском облику.

EST RIGHTS – ПРАВА ЕЛЕКТРОНСКОГ ПРЕУЗИМАЊА

Врста права која се односи на плаћање једнократне накнаде за преузимање медијске датотеке и складиштење на свом хард диску.

F

FAANG

Скраћеница за Фејсбук (Facebook), Епл (Apple), Амазон, Нетфликс (Netflix) и Гугл (Google).

FAKE SHAMP – ЛАЖНИ ЈУНАК

Замена за глумца који је преминуо пре краја снимања и треба да изгледа као он захваљујући шминки, визуелним ефектима итд.

FALSE ENDING – ЛАЖНИ ЗАВРШЕТАК

Техника приповедања која наводи гледаоца да очекује одређени крај приче, а онда се пласирају информације које ће довести до различитог расплета.

FAN EDIT – МОНТАЖА ОБОЖАВАТЕЉА

Верзија филма или серије у којој обожаваатељи изворни садржај реорганизују како би створили нову (своју) верзију. У овом процесу дешава се брисање оригиналног садржаја, замена аудио или видео елемената, па чак и додавање инсерата из сасвим других извора.

FEMALE COUNTERPARTS – ЖЕНСКИ ДУПЛИКАТ

Поступак у коме се главном лику популарне серије промени пол (али остави карактер, навике итд.) и тако добије нови лик о коме ће се направити нова серија.

FEMALE EMPOWERMENT COMEDY – КОМЕДИЈА ЗА АФИРМАЦИЈУ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА

Жанр комедије која има за циљ да афирмише положај жена у друштву.

FESTIVAL FEE – КОТИЗАЦИЈА ЗА ФЕСТИВАЛ

Накнада која се плаћа за пријаву садржаја на фестивал, обично симболичан износ који треба да покрије трошкове селекције.

FESTIVAL RIGHTS – ФЕСТИВАЛСКА ПРАВА

Права приказивања на фестивалу која неки од (малобројних) фестивала плаћају продуценту.

FIRST OPTION – ОПЦИОНИ УГОВОР

Овим уговором продуцент не купује сценарио, него плаћа право да има првенство при куповини сценарија у будућности уколико одлучи да пројекат реализује. Опциони уговори склапају се на одређено време, а уколико до реализације сценарија не дође, сценариста задржава новац исплаћен по овом уговору.

FISH-OUT-OF-WATER COMEDY – КОМЕДИЈА „К’О РИБА НА СУВОМ“

Поджанр комедије у којој је главни јунак измештен из свог окружења.

FOOTAGE – СИРОВ МАТЕРИЈАЛ

FORMAT - ФОРМАТ

Термин који се често помиње у медијској индустрији, а има велики број значења. Некад значи трајање садржаја; некад је то скуп техничких параметара и ознака носача слике и звука; понекад одређен садржај са дефинисаним карактеристикама (жанр, трајање, карактери, итд.).

FORTH WALL – ЧЕТВРТИ ЗИД

Граница између фиктивног света и публике; публика представља четврти зид. Када глумац говори у камеру, каже се да „пробија четврти зид“.

FRAME RATE – (БРОЈ) СЛИЧИЦА У СЕКУНДИ

Број сличица у секунди код филма и видеа.

FRESNEL LENS

Сабирно сочиво великог видног угла мале дебљине, састављеног од низа концентричних прстенова заједничке жижине даљине. Оваква конструкција омогућава велике отворе бленде и мале жижине даљине.

FUTUREPROOFING – ГЛЕДАЊЕ У БУДУЋНОСТ

Активност која треба да обезбеди функционалност производа и у будућности без обзира на промене (технологије итд.)

FVOD (Free VOD)

Видети одредницу **VOD (VIDEO ON DEMAND)**.

G

GAFFER – ГЛАВНИ ЕЛЕКТРИЧАР

Главни електричар на сету, одговоран за план осветљења, али и за све електричне уређаје који могу да угрозе безбедност екипе.

GREEN LIGHT – ЗЕЛЕНО СВЕТЛО

Одобрење продуцентске куће да се почне са реализацијом садржаја.

Н

HDR (HIGH DYNAMIC RANGE) – ВЕЛИКИ ДИНАМИЧКИ ОПСЕГ

Повећани опсег између највеће и најмање сјајности односно највеће и најмање вредности видео сигнала. Најчешће се изражава у dB, ређе као однос две величине (А:Б). ХДР за разлику од СДР (standard dynamic range) је много ближи ономе што људско око види али подразумева посебне технике које проширују уобичајени опсег сензора, посебно кодовање и декодовање ради приказивања на дисплеју. Управо су значајна побољшања динамичког опсега дисплеја повећала потребу за ХДР, посебно за 4К. Актуелно је неколико међусобно различитих техника ХЛГ (Hybrid Log–Gamma), PQ (Perceptual Quantizer), Dolby Vision HDR (HDR10). У таквој ситуацији, произвођачи дисплеја често подржавају два и омогућавају каснију уградњу неког будућег стандарда.

HEAD WRITER – ГЛАВНИ СЦЕНАРИСТА

Вођа сценаристичког тима. Обично, не и искључиво, аутор концепта.

HFR (HIGH FRAME RATE) – ВЕЛИКИ БРОЈ СЛИЧИЦА У СЕКУНДИ

Већи број сличица у секунди од садашњих стандарда за филм (24) и видео (25). Типично 48 сличица у секунди за филм и 50 за видео.

HIGH BROW – ПРЕФИЊЕНИ

Филмови и ТВ серије намењене захтевној публици која тражи софистициран и иновативан садржај.

IN HOUSE PRODUCTION – ВЛАСТИТА ПРОДУКЦИЈА

Производња садржаја где је емитер истовремено и продуцент садржаја, а производи га користећи властите ресурсе.

INDIE - ИНДИ

Ознака за независне продукције, истовремено за нискобуџетни садржај који производе.

INK A DEAL – СТАВИТИ ПОТПИС

Потписати уговор, споразум или било коју врсту правно обавезујућег документа.

INTIMACY COORDINATOR – КООРДИНАТОР ПРИСНОСТИ

Члан екипе који води рачуна о добробити глумаца који глуме у интимним сценама.

ITU-R BT 2020 – ИТУ СТАНДАРД ЗА УХДТВ

Често само БТ 2020 или само 2020, стандард за УХДТВ, који дефинише резолуцију, број сличица, под-узорковање боја, простор боја, број бита по узорку и аудио систем за 4К (УХДТВ-1) и 8К (УХДТВ-2).

K

KEY GRIP – НАДЗОРНИК МОНТАЖЕ РАСВЕТЕ И МОНТАЖЕ
КАМЕРЕ

KILL OFF – „СЕЧА“ ЛИКОВА

Прерана или неочекивана смрт лика у филму или ТВ серији, дешава се због тога што глумац неће или не може да настави снимање, лоших критика или, једноставно, зато што су сценаристи тако смислили.

L

L-CUT – Л КАТ

Рез у коме се звук из наредне сцене преклапа са сликом сцене која се није завршила.

LICENSE FEE – ЦЕНА САДРЖАЈА

Износ надокнаде за права на емитовање садржаја.

LICENSE PERIOD – ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ЛИЦЕНЦЕ

Временски период за који се уступају права на емитовање садржаја.

LICENSE TERRITORY – ТЕРИТОРИЈА

Територија на којој се садржај може емитовати.

LICENSEE – КУПАЦ ПРАВА, КОРИСНИК ЛИЦЕНЦЕ

Емитер или дистрибутер који купује права на емитовање одређеног садржаја.

LICENSOR – ВЛАСНИК САДРЖАЈА, ДАВАЛАЦ ЛИЦЕНЦЕ

Власник права који уступа права на емитовање емитеру или дистрибутеру.

LIVE (NON-FICTION) GENRE – ЖИВИ ПРЕНОС (НЕИГРАНОГ)

САДРЖАЈА КАО ЖАНР

LO-RES (LOW RESOLUTION) – НИСКА РЕЗОЛУЦИЈА

Дигитална слика нижег квалитета (са мање пиксела), копија неког другог фајла који је намерно сведен на ло-рес из практичних разлога да би био мањи и оперативнији ако треба само да пружи информацију о садржају, послужи за титловање итд.

LOCALIZATION – ЛОКАЛИЗАЦИЈА

Процес превођења и прилагођавања језика (и културног кода) садржаја за друге земље, регије и говорна подручја.

LOGLINE – ЛОГЛАЈН

Филм или ТВ серија испрочани у једној реченици (или, у најгорем случају, у две, али са највише двадесет пет речи).

LOW BROW – ПРОСТАКЛУК

АВ садржај намењен аудиторијуму из нижих социјалних категорија.

M

M&E – МУЗИКА И ЕФЕКТИ

Скраћеница која означава аудио фајл који садржи само музику и ефекте дела (без наратора и дијалога).

MG (MINIMUM GUARANTEE) – МИНИМАЛНА ГАРАНЦИЈА

Сума коју је дистрибутер обавезан да исплати власнику права без обзира на суму коју оствари продајом права на коришћење садржаја. Уобичајено је да се минимална гаранција исплаћује онда када се са дистрибутером склопи уговор којим дистрибутер стиче ексклузивна права на дистрибуцију.

MID–SEASON REPLACEMENT – ПОЛУСЕЗОНСКА ЗАМЕНА

Телевизијска серија која премијерно почиње да се приказује у другој половини традиционалне телевизијске сезоне због тога што серија са којом је започела сезона има мањи број епизода, није завршена из неких разлога или је скинута са програма због лошег рејтинга или правних проблема, а слот мора нечим да се попуни.

MIND–MAP – МАПА УМА

Дијаграм за представљање задатака, речи, концепата или ставки које су повезане са централним концептом или субјектом и које су распоређене око њега користећи нелинеарни графички распоред који омогућава кориснику да изгради интуитиван оквир око централног концепта. Корисна алатка у писању сценарија за приказ ликова и њихових међусобних односа, епизода у односу на главни ток приче итд.

MOBSTER DRAMA – МОБСТЕР

Поджанр крими филмова који се бави организованим криминалом и мафијом.

MOCKUMENTARY – МОКУМЕНТАРАЦ

Играни садржај сниман тако да изгледа као документарни филм

MUSIC CUE SHEET – МУЗИЧКА КОШУЉИЦА

Списак музичких елемената (укључујући ауторе и извођаче) коришћених у АВ садржају, врло прецизан, са навођењем дужине музичких делова и наменом (шпица, илустрација итд.).

N

NATURAL HISTORY, NATURAL WORLD, NATURE DOCUMENTARY, WILD LIFE

Називи за жанр документарног филма у коме се животиње снимају у свом природном окружењу.

NON-DIALOGUE FORMAT – ФОРМАТ БЕЗ ДИЈАЛОГА

АВ садржај без дијалога. Као подврста се појављује *non-dialogue toon*, анимирани садржај без дијалога.

NON THEATRICAL RIGHTS – АКАДЕМСКА ПРАВА

Права која регулишу приказивање садржаја углавном у образовне сврхе на академским скуповима и у школама, али исто тако и у црквама, хуманитарним организацијама, амбасадама, државним просторима, па чак и у ресторанима.

NVOD (Near VOD)

Видети одредницу VOD (VIDEO ON DEMAND).

ORIGINAL ONLINE PROGRAMMING – ИЗВОРНИ ОНЛАЈН
САДРЖАЈ

Садржај креиран искључиво за потребе онлајн платформи и није доступан у терестријалном, кабловском или сателитском емитовању.

OTS (OVER-THE-SHOULDER) SHOT – *НАРЕЗАНО С ЛЕЂА*

Кадар у коме се делимично у првом плану налази особа окренута леђима, други план види се „преко рамена“ особе.

OTT (OVER THE TOP) – ПРЕКО ИНТЕРНЕТА

Стриминг сервис путем интернета, од провајдера до крајњег корисника без кабловских, ИПТВ и сателитских оператера. Кориснику је поред широкопојасне интернет конекције (бroadбанд) потребан одговарајући уређај (персонални рачунар, таблет, смартфон, дигитални медијски плејер, СТБ/сет топ бокс или одабрани ТВ пријемници опремљени одговарајућим софтвером). Корисник бира садржај (VOD) и плаћа га директно провајдеру.

P

PEDESTAL SHOT – ВЕРТИКАЛНИ ФАР

PITCH – ПИЧ

Презентација на којој онај ко продаје (идеју, концепт, сценарио) треба да убеди инвеститора (продуцента, копродуцента, купца у претпродаји итд.) да финансира реализацију пројекта. У последње време ове презентације за независне продукције постају све захтевније у смислу да се од њих тражи сав материјал (видео, трејлер, монтиран инсерт итд.). Највише пичинга дешава се на фестивалима и *маркетима* (пијаци програма).

POST FIXES – ПОПРАВКЕ У ПОСТПРОДУКЦИЈИ

Поправке сировог материјала који је погрешно сниман (лоше кадрирање, непожељни елементи или грешке у слици и тону и слично) у постпродукцији.

POV SHOT – СУБЈЕКТИВНИ КАДАР

Кадар из перспективе неког од ликова који треба да створи утисак да сцену видимо *његовим очима*.

PREQUEL – ПРЕНАСТАВАК

Термин који се користи за ТВ серије, филмове и видео игре где је радња смештена у време пре радње другог оригиналног дела. Пренаставци не морају имати исти или сличан заплет или ликове као оригинал, али обично с њима деле исти фиктивни универзум – у највећем броју случајева дају позадину збивања у оригиналу или откривају нешто важно што је утицало на формирање ликова.

PRE-SALE – ПРЕТПРОДАЈА

Продаја права на емитовање (и остале видове експлоатације) садржаја који још није завршен. Цене су у претпродаји знатно више него у редовној продаји, али се подразумева да унапред може да се прода само наставак врло успешног филма или серије; нов пројекат само уколико иза њега стоји врло успешна екипа и обећавајући сценарио.

PRIME TIME – УДАРНИ ТЕРМИН

Термин у коме емитер има највише гледалаца и у коме се емитује најатрактивнији садржај. Ударни термин може да варира од емитера до емитера или од земље до земље.

PRODUCTION BIBLE – ПРОДУКЦИЈСКА БИБЛИЈА

Комплексни документ настао из потребе да се идентичан (или готово идентичан) садржај произведе независно од екипе која је произвела оригинал. Продукцијска библија сваког формата чува се као врхунска тајна, варира од компаније до компаније, али свака пружа максималну количину података и упутстава за производњу – у играном програму, на пример, осим сценарија и књиге снимања, библија садржи комплетна упутства како направити сцену, костим, маску и шминку, светло, графику, итд. – па чак и упутства како садржај треба промовисати.

PROP GAG – ГЕГ СА РЕКВИЗИТОМ

Гег у коме се комични ефекат постиже уз помоћ предмета, најчешће његовим коришћењем на неконвенционалан начин.

PSYCHOLOGICAL HORROR – ПСИХОРОР

Поджанр хорор филмова који комбинује елементе психологије, психијатрије и хорора. Базира се на страховима, кривици, веровањима, религији, емотивној нестабилности, натприродним силама и снажној, застрашујућој музици.

PUBCASTER – ЈАВИС

Сливеница за јавни сервис.

Q

QHD (QUAD HIGH DEFINITION) – ЧЕТВОРОСТРУКА ХД РЕЗОЛУЦИЈА

Резолуција 2560x1440, што је четири пута више пиксела од 720п ХД стандард, али није 4К. *QFHD/ Quad Full HD* (четворострука пуна ХД резолуција) износи 3840x2160, што је четири пута више пиксела од Full HD (1920x1080) стандарда

QUERY LETTER – УПИТ

Писмо којим се предлаже пројекат уреднику, агенту, продуценту, дистрибутеру (и слично), који, ако му се предлог учини интересантан, контактира предлагача и тражи рукопис, сценарио, скринер или, једноставно, више информација. Поједине куће траже одређени формат упита (шта треба да садржи и у којој дужини); када формата нема, обично се ради о неких четири стотине речи (тема, синопсис, кратка биографија аутора, циљна група).

R

RELIGIOUS THRILLER – ВЕРСКИ ТРИЛЕР

Поджанр трилера који користи елементе историје, митова и религије. У току филма, долази до откривања неког древног артефакта, историјске, добро чуване тајне или светог предмета који је потребан да би претња или катастрофа била отклоњена.

RERUN – РЕПРИЗА

Поновно емитовање садржаја на телевизији. Такозване *брзе репризе* подразумевају поновно емитовање унутар кратког временског периода (обично од 24 до 168 сати).

RUN – ЕМИТОВАЊЕ

Уговори којима се уступају права на емитовање дефинише број емитовања или неограничен број емитовања унутар лиценцног периода.

S

SCREENER – СКРИНЕР

Копија садржаја на основу које дистрибутер или купац доноси одлуку да ли ће склопити уговор са продуцентом. Обично су у ниској резолуцији како би фајлови били „лакши“ и најчешће се налазе на серверу тако да им се може прићи уз лозинку.

SCRIPTED – NON SCRIPTED FORMATS

Први термин односи се на садржаје са измишљеном причом, други на остале садржаје; као на пример забавни програм (квиз, ријалити, талент шоу).

SCRIPTMENT – ТРИТАРИО

Сливеница од термина тритмент и сценарио, заправо тритмент у којој су поједине епизоде разрађене до нивоа сценарија. Термин је први пут употребио Џејмс Камерон у предлошку за филм *Спајдермен*.

SECOND UNIT – ДРУГА ЕКИПА

Екипа која ради на истом пројекту, на другој локацији а у исто време.

SG (SCREEN GREEN) – ПОЗАДИНА ЗА КРОМА КИ

Зелена позадина испред које се снимају (најчешће) глумци и која омогућава да се (у крома кију) засебно снимљена или компјутерски генерисана позадина дода коначној слици.

SHORTLISTED – У УЖЕМ ИЗБОРУ, НОМИНОВАНО

Наслови или аутори и извођачи који нису добили награду, али су били у ужем избору.

SHOT LIST – ПЛАН КАДРОВА

Део плана снимања који садржи списак свих кадрова планираних за одређени дан. Садржи све потребне детаље који се односе на појединачне кадрове (план, покрет, објективи, додатна опрема итд.).

SHOT REVERSE – КОНТРАПЛАН

SHOWREEL – ВИДЕОФОЛИО

Кратак видео о досадашњим глумачким или редитељским радовима, служи за презентацију у тражењу новог ангажмана.

SHOWRUNNER – ПРЕДВОДНИК

Особа која има водећу улогу у креативном процесу и свим фазама производње садржаја. Пракса се разликује од земље до земље (понекад од компаније до компаније, па и од жанра до жанра) па то може да буде или продуцент, или извршни продуцент, или редитељ.

SIGHT GAG – ГЕГ СЛИКОМ

Невербални гег, комични ефекат остварен је сликом.

SKINNY BUNDLE – „МРШАВИ ПАКЕТ“ ТВ КАНАЛА

Мањи пакет сателитских и/или кабловских ТВ канала од уобичајених, по неколико пута нижој цени, са могућношћу докупљивања других, такође малих, специјализованих пакета. Као пословни модел сателитских и кабловских провајдера настао у покушају да зауставе одустајање корисника од кабловске и сателитске ТВ (Cord Cutters) у корист јефтинијег ОТТ стриминг сервиса. Модел омогућава комбиновање стриминг сервиса и Live TV, по нижој цени, и флексибилнији избор жељеног пакета, али не сасвим *a la carte* ТВ канала.

SLAPSTICK – КОРА БАНАНЕ

Стил комедије у којој се комичан ефекат остварује преиграним физичким активностима, падовима, ударцима (ногом у задњицу), бацањем (торте у лице) и сличним стилским средствима. Филмско или телевизијско дело урађено у овом маниру део је поджанра који се назива *Broad Comedy*.

SLASHER FILM – СЛЕШЕР ФИЛМ

Поджанр (нискобуџетних) хорор филмова који се бави темом крвопролића, насиљем и мучењем. Претежно се ради о серијском убици, психопати или натприродном бићу који насилно одузима животе. Жртве су обично тинејџери или жене.

SLOT (TIME SLOT) – СЛОТ

Временски период у телевизијској програмској шеми посвећен одређеној врсти садржаја. Треба да буде са дефинисаном и конзистентном дужином и позицијом у шеми да би могао да се уклопи са осталим садржајем који се емитује.

SPIN OFF – СПИНОФ

Дело које је произашло из неког другог дела тако што се користи као полазиште лик, епизода или неки други елемент оригинала. Спин офф није ни наставак ни пренаставак оригиналног дела, него има посебну радњу.

SPOILER – СПОЈЛЕР

Информација (видео, блог или слично) која унапред открива садржај (најчешће расплет) филма или серије и тако утиче на смањено интересовање гледалишта, а самим тим и на приходе власника права.

SPOOF – ФИЛМ КО ПРАВИ

Пародија, карактеристике филма или филмског жанра су врло преувеличане.

SPOTTING LIST – ЛИСТА ТИТЛОВА

Најосновнија листа титлова је документ у ком се налазе број титла, време почетка, време завршетка титла, трајање титла, име глумца (говорника) и дијалог.

STOCK FOOTAGE – АРХИВА СИРОВОГ МАТЕРИЈА

STORYTELLING – ПРИПОВЕДАЊЕ

Термин се у савременој медијској индустрији користи највише у контексту развоја и проучавања приповедачких техника (*Storytelling Archetype, Storytelling Architecture, Storytelling Collaborator* itd.).

SUBTITLE CAPTIONS – СТАТИЧНИ ТИТЛОВИ

Титлови који су спојени са видеом и не могу се уклонити у току гледања.

SUPERNATURAL AID – ПОМОЋ „ОД ГОРЕ“

Знање или предмет (обично магично оружје, амајлија и сл.) које главни јунак филма или серије добија од натприродног бића да би могао да обави мисију коју је започео. Углавном је та помоћ награда за добро дело које је главни јунак учинио (гостопримство, помоћ неком у невољи и слично). Помоћ *од горе* дешава се у току заплета.

SVOD (Subscription VOD)

Видети одредницу **VOD (VIDEO ON DEMAND)**.

SWISHBLOG – СВИШБЛОГ

Стил у садржају који садржи брзе хоризонталне или вертикалне швенкове на почетку и на крају сваког кадра, користи се у видео блоговима.

T

TAGLINE – ТАГЛАЈН

Једна реченица о филму или ТВ серији која има за циљ да привуче публику.

TEASER & TRAILER – ТИЗЕР И ТРЕЈЛЕР

И тизер и трејлер су средства за промоцију филмског или ТВ садржаја који садрже микс кадрова и дијалога, али су различити. Тизер нема причу него монтажом неповезаних, а атрактивних делова треба да заголица машту и изазове радозналост гледаоца. Трејлер даје информацију о концепту, заплету, ликовима. Тизер је краћи, трејлер је дужи.

TEASER, друго значење

У презентацији сценарија, страна, две да упознају читаоца са светом у коме се дело дешава (*introduce the reader into the world of your work*).

TECHNO THRILLER – ТЕХНОТРИЛЕР

Поджанр трилера који комбинује елементе научне фантастике и трилера. Врхунска и модерна технологија је или нешто против чега се протагониста бори, или му она помаже да савлада противника.

THE ULTIMATE BOON – КОНАЧНО БЛАГОСТАЊЕ

Племенит циљ коме тежи протагониста филма или ТВ серије (победа над opakим злом, савладавање свог страха итд.), остварење циља је врхунац приче. Често присутни специјални ефекти, велики оркестри и слична средства која треба да изазову страхопоштовање код публике.

THEATRICAL RIGHTS – БИОСКОПСКА ПРАВА

Права за приказивање у биоскопском простору уз плаћање улазнице.

THREE ACT STRUCTURE – У ТРИ ЧИНА

Уобичајена структура филма. У првом чину се гледалац упознаје са ликовима, њиховим односима, светом у коме ликови живе, као и са инцидентом (катализатором) који ће ликове довести у конфликтну ситуацију. Други чин се бави покушајима ликова да конфликтну ситуацију разреши и проблемима са којима се срећу. Трећи чин садржи кулминацију где је тензија доведена до максимума, а затим следи решење. Ова се структура примењује и на ТВ серије у којима је свака епизода самостална прича.

TIME TRAVEL COMEDY – КОМЕДИЈА О ПУТОВАЊУ КРОЗ ВРЕМЕ

Поджанр комедије.

TRUCK – ХОРИЗОНТАЛНИ ФАР

Камера се креће по дубини кадра.

TVOD (Transactional VOD)

Видети одредницу **VOD (VIDEO ON DEMAND)**.

UHDTV (ULTRA HD TELEVISION) – УЛТРА ХД

Некад само УХД односно Ултра ХД, као и Super Hi-Vision у Јапану. УХДТВ обухвата два видео формата УХДТВ–1 за 4К и УХДТВ–2 за 8К УХД.

V

VIDEO FILE FORMAT – ВИДЕО ФОРМАТ У ФОРМИ РАЧУНАРСКОГ ФАЈЛА

Уобичајено се састоји од контејнера или омотача (*container* или *wrapper format*) и кодека (*codec = coder + decoder*). Контејнер садржи дигитални видео и аудио, податке за синхронизацију звука и слике као и друге податке (метадата). Кодек одређује квалитет видео (*video resolution, aspect, color space, color subsample, number of bits, bit rate, compression algorithm* и *compression rate* itd.) и аудио (*sample rate, audio bith depth, compression* itd.) записа. Помоћу суфикса имена фајла (*filename extension*) контејнер обезбеђује идентификацију међу осталим медијским и немедијским фајловима и покретање одговарајућих софтвера за репродукцију аудио и видео садржаја.

VIDEO FORMAT – ФОРМАТ ВИДЕО СНИМКА

Спецификација низа техничких параметара који одређују квалитет видео и аудио снимка, обезбеђује једнозначно препознавање формата и обезбеђује репродукцију на свим компатибилним уређајима и софтверским лејерима.

VOD (VIDEO ON DEMAND) – ВИДЕО НА ЗАХТЕВ, ВИДЕО ПО ИЗБОРУ

AV садржај на захтев корисника из понуде провајдера садржаја (OTT) или кабловских и ИПТВ оператера.

Уобичајени пословни модел је SVOD (*Subscription VOD*) где се плаћа претплата за неограничени приступ понуђеном садржају. Постоје и други модели као што су AVOD (*Advertising VOD*) где гледалац не плаћа садржај, али је зато принуђен да гледа рекламе, TVOD (*Transactional VOD*) где се не плаћа претплата, него само изабрани садржај. Постоје и мешани модели као што су FVOD (*Free VOD*) где је већина садржаја (праћена рекламама) бесплатна, а плаћају се само ексклузивни садржаји. NVOD (*Near VOD*) карактеристичан за сателитску и кабловску дистрибуцију где се након кратког временског интервала (обично 15–20 минута) поново стартује исти садржај, што кориснику омогућава да се укључи на почетак кад пожели, са само пар минута чекања, а плаћа се као ППВ (*pay per view*, плаћање по прегледу).

W

WALK AND TALK – РАЗГОВОР У ШЕТЊИ

Техника приповедања у којој се гледаоцу саопштава то што мора да зна (о заплету, јунацима и сл.) кроз дијалог два лика у шетњи.

WEB-EXCLUSIVE CONTENT – ЕКСКЛУЗИВНИ ВЕБ САДРЖАЈ

Садржај који се може видети искључиво на одређеној интернет страници, корисничко име и лозинка се плаћају.

WHITE PAPER – БЕЛА КЊИГА

Извештај неке организације који концизно даје приказ суштине одређеног комплексног питања писан са намером да помогне читаоцу у доношењу одлука или решавању проблема. Може се појавити и у функцији маркетиншке комуникације. Назив долази од белих корица, типичних за ову врсту текста.

WORDSMITHING – ПРЕКОВАНЕ РЕЧИ

Једна од фаза у писању сценарија, обично на крају процеса. У реплике се уносе језичке финесе како би сценарио био атрактивнији.

[.SRT, .SUB, .SBV](#)

Формати титлова за АВ садржај.

[4K](#) – РЕЗОЛУЦИЈА 4К

Хоризонтална резолуција дисплеја од приближно 4.000 пиксела. У дигиталној телевизији и популарним медијима доминира резолуција 3840x2160 (4К УХД) а у дигиталном биоскопу 4096x2160 (4К ДЦИ).

[8-BIT VIDEO](#) – 8-БИТНИ ВИДЕО

8-битни видео омогућава 256 нивоа сјајности слике од црног до белог. По правилу, користи се за емитовање и стримовање СД и ХД. Постоји и 10-битни видео који омогућава 1024 нивоа сјајности слике од црног до белог и користи се за дистрибуцију УХД.

ЗА КРАЈ

Све сугестије и прилоге за допуну овог речника, можете слати на имејл адресу: programme.development@rtv.rs.

Приредили: Соња Савић Везмар и Синиша Исаков

Уредник: Растислав Дурман

Пројектни менаџер: Татјана Калезић

Овај рад је заштићен лиценцом Creative Commons [Ауторство-Некомерцијално-Без прерада 3.0 Србија \(CC-NC-ND 3.0 RS\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/rs/).

Фотографија насловне стране: [Goodfon](https://www.goodfon.com/)

Речник је настао у сарадњи Кластера креативних индустрија Војводине и Центра за компетентност и стратешки развој РТВ, уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
И ИНФОРМИСАЊА

Klaster
Kreativnih
Industrija
Vojvodine

